

СТАНОВИЩЕ

от професор доктор Павел Борисов Пенев,
Институт за космически изследвания и технологии – БАН,
Научна специалност – „Военни науки“

Относно: дисертационен труд за присъждане на образователната и
научна степен „доктор“ по научна специалност „Икономика и управление“
(Отбрана и сигурност) в УНСС

Автор на дисертационния труд: Ясен Цветанов Цветков

Тема на дисертационния труд: „Икономически аспекти на защитата при
горски пожари“

Основание за представяне на становището: участие в състава на научно
жури по защита на дисертационния труд съгласно Заповед № 1312/20.05.2026
г. на Ректора на УНСС.

1. Информация за докторанта

Докторантът е зачислен през 2021 г. в редовна докторантура на обучение
по докторска програма „Икономика и управление“ (Отбрана и сигурност) към
катедра „Национална и регионална сигурност“ на факултет „Икономика на
инфраструктурата“ съгласно Заповед № 709/12.03.2021 г. на Ректора на УНСС.
От 02.03.2024 г., съгласно заповед на Ректора на УНСС, магистър Ясен
Цветанов Цветков като редовен докторант е трансформиран в задочна форма
на обучение.

Ясен Цветанов Цветков е роден през 1994 г. в гр. София. През 2013 г.
завършва СГСАГ „Христо Ботев“, специалност „Транспортно строителство“, а
през 2017 г. – УНСС, специалност „Социология“. През 2019 г. завършва
магистратура в УНСС, специалност „Корпоративна сигурност“, а от 2021 г. е
докторант в катедра „Национална и регионална сигурност“ на УНСС.

През 2022 г. постъпва на работа в Централния архив на УНСС на
длъжност „Старши архивист“.

Ползва в работата си английски, италиански и руски езици.

Умее да работи с компютри и друга електронноизчислителна техника.

2. Обща характеристика на представения дисертационен труд

Дисертацията, разработена от маг. Ясен Цветков, включва увод, три глави, заключение и библиография с общ обем 228 страници, както и три приложения. Списъкът на използваната литература съдържа 297 източника, от които 143 на български език, 83 на английски, 20 на руски и 51 нормативни разпоредби. Характерът и обхватът на тези източници свидетелства за високата осведоменост на докторанта по проблематиката, разгледана в дисертационния труд.

Целта на дисертационния труд е формулирана вярно и удачно. За постигането ѝ докторантът е дефинирал пет основни задачи.

Обектът и предметът на изследването са формулирани коректно.

Работната теза на дисертационния труд е дефинирана правилно и предвид характера на разработката е свързана с икономически критерий за контрол на разходите и развитие на защитната дейност.

Главите в труда са в логическа връзка и обусловеност помежду си. Изводите са целесъобразни и целенасочени и произтичат от съдържанието на главите.

Актуалността на темата се определя от редица обстоятелства, най-важните от които са следните:

- глобалното затопляне увеличава продължителността на пожароопасните сезони през годината;
- неблагоприятните климатични промени, включително гръмотевичните бури, създават условия за възникването на горски пожари;
- през последните 4-5 десетилетия е налице няколкократно увеличение на средногодишните стопански загуби (щети) за държавите от горски пожари;
- въвеждането на ефективни мерки срещу възникването на горски пожари (превенцията) намалява съществено броя и площта на териториите, обхванати от огнени бедствия.

Темата на дисертационния труд съответства на основното съдържание на разработката.

3. Оценка на получените научни и научно-приложни резултати

Следва да се отбележи, че според автора не съществува един единствен метод за оценка на риска от горски пожари, т. к. територията на Република България има планинско-горист характер и притежава разнообразни природно-географски характеристики.

Глава първа на дисертационния труд по своята същност е въвеждаща за изследваната проблематика и има постановъчен характер. Систематизирани са факторите, определящи лесопожарния риск. Разглежда се защитата на горите като производствено-икономическа система със съответните компоненти.

В глава втора, свързана с подобряване на икономическата ефективност при защитата от горски пожари, е извършен критичен анализ на управлението на горския сектор в съседните на Република България държави. Формулирани са стратегическите, организационни и оперативно-тактически цели и задачи на стопанското управление на горите. Предложени са решения на трите посочени равнища на управление чрез съответна критериална система и методи за анализ на данни. Определени са възможностите за избор на алтернатива, свързана с подобряване на икономическата ефективност на защитата при горски пожари.

В глава трета авторът прилага методологията на анализ на риска и статистически метод за оценка на риска, при което коректно използва подходящ математически апарат. Чрез метода на платежните таблици (матрици) докторантът определя и анализира четири варианта за инвестиции в оборудване за наблюдение на пожари, а чрез подходяща критериална система обосновава най-удачния вариант. Определен научно-приложен резултат е оригиналният подход при сравнението на три модела (алтернативи) пожарогасителни хеликоптери, като за всеки от тях числено е определена интегралната мярка на ефекта.

Методологията на изследването включва целесъобразни общонаучни методи и специфични методи.

Формулираните в дисертационния труд пет основни задачи и тяхното решение довеждат до постигане на целта на разработката.

Не ми е известно в българската наука да е разработена и защитена дисертация с подобна проблематика.

4. Оценка на научните и научно-приложни приноси.

Основните научни и научно – приложни приноси в дисертационния труд се състоят в следното:

Научни приноси:

- систематизирана е терминологията, свързана със защитната дейност при горски пожари;
- от позициите на системния анализ е разгледана защитата на горите като производствено-икономическа система със съответните компоненти.
- разработени са стратегическите, организационни и оперативно-тактически цели и задачи на стопанското управление на горите и са предложени съответни решения чрез подходяща критериална система и методи за анализ на данни.

Научно - приложни приноси:

- разкрити са особеностите и факторите за възникване на горските пожари в Република България;
- предложени са количествено обосновани мерки за повишаване на икономическата ефективност на защитата от горски пожари;
- предложени са методи и подходи за оценка на икономическите аспекти на защитата от горски пожари;
- препоръчани са мерки за подобряване на нормативната база и организационно-управленската практика, както и за подобряване на оценката на риска от горски пожари в страната.

Безспорно е авторското участие на маг. Ясен Цветков в получаването на научните и научно – приложните приноси в дисертационния труд.

5. Оценка на публикациите в дисертацията

Докторантът е разработил четири публикации, свързани с темата и съдържанието на дисертационния труд, от които две самостоятелно.

Нямам съвместни публикации с автора на дисертацията. Не ми е известно публикациите по дисертацията да са цитирани от други автори.

6. Оценка на автореферата

Авторефератът в обем 52 страници съответства на възприетите изисквания за разработването му. В автореферата правилно са отразени основните положения и научните приноси на дисертационния труд.

7. Критични бележки, препоръки и въпроси

По дисертационния труд имам една критична бележка и една препоръка.

Критичната ми бележка се изразява в това, че в т. 1.4 на дисертационния труд, озаглавена „Производствено-икономическа система и критерии за оценка на защитата при горски пожари“ последните (т. е. критериите) не са формулирани ясно и еднозначно. Препоръката ми към докторанта е в по-нататъшната си дейност да разработи въпроса за сателитния (космическия) контрол, като средство за превенция на горски пожари.

Посочените критична бележка и препоръка не омаловажават достойнствата на дисертационния труд на маг. Ясен Цветков.

8. Заключение

Разработката е задълбочен завършен труд с научни и научно – приложни приноси и напълно отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника за неговото прилагане към дисертация за придобиване на образователната и научна степен „доктор“. Като имам предвид изложеното считам, че на дисертационния труд, разработен от маг. Ясен Цветанов Цветков, трябва да се даде положителна оценка.

Рецензент

Проф. д-р(П. Пенев)

29.05.2026 г.

OPINION

by Professor Dr. Pavel Borisov Penev,
Institute for Space Research and Technology – BAS,
Scientific specialty – “Military Sciences”

Regarding: dissertation for awarding the educational and scientific degree “**Doctor**” in the scientific specialty “Economics and Management” (Defence and Security) at the UNWE

Author of the dissertation: Yassen Tsvetanov Tsvetkov

Topic of the dissertation: “Economic Aspects of Forest Fire Protection”

Basis for submitting the opinion: participation in the scientific jury for the defense of the dissertation in accordance with Order No. 1312/20.05.2026 of the Rector of the UNWE.

1. Information about the doctoral student

The doctoral student was enrolled in 2021 in a full-time doctoral program in the "Economics and Management" (Defence and Security) doctoral program at the "National and Regional Security" Department of the Faculty of "Infrastructure Economics" in accordance with Order No. 709/12.03.2021 of the Rector of the UNWE. From 02.03.2024, in accordance with an order of the Rector of the UNWE, Master Yassen Tsvetanov Tsvetkov as a full-time doctoral student was transformed into a part-time form of study.

Yassen Tsvetanov Tsvetkov was born in 1994 in Sofia. In 2013, he graduated from the "Hristo Botev" State University of Economics and Management, majoring in "Transport Construction", and in 2017 - from the UNWE, majoring in "Sociology". In 2019, he graduated from the Master's degree at the UNWE, majoring in "Corporate Security", and since 2021 he has been a doctoral student in the Department of "National and Regional Security" at the UNWE.

In 2022, he started working at the Central Archives of the UNWE in the position of "Senior Archivist".

He uses English, Italian and Russian languages in his work.

He knows how to work with computers and other electronic computing equipment.

2. General characteristics of the presented dissertation work

The dissertation, developed by mag. Yassen Tsvetkov, includes an introduction, three chapters, a conclusion and a bibliography with a total volume of 228 pages, as well as three appendices. The list of literature used contains 297 sources, of which 143 in Bulgarian, 83 in English, 20 in Russian and 51 regulatory provisions. The nature and scope of these sources testify to the high awareness of the doctoral student on the issues considered in the dissertation work.

The goal of the dissertation work is formulated correctly and appropriately. To achieve it, the doctoral student has defined five main tasks.

The object and subject of the study are formulated correctly.

The working thesis of the dissertation work is defined correctly and, given the nature of the development, is related to an economic criterion for cost control and development of defense activities.

The chapters in the work are logically connected and conditioned by each other. The conclusions are expedient and purposeful and arise from the content of the chapters.

The relevance of the topic is determined by a number of circumstances, the most important of which are the following:

- global warming increases the duration of fire-hazardous seasons during the year;
- adverse climate changes, including thunderstorms, create conditions for the occurrence of forest fires;
- over the past 4-5 decades, there has been a several-fold increase in the average annual economic losses (damages) for countries from forest fires;

- the introduction of effective measures against the occurrence of forest fires (prevention) significantly reduces the number and area of territories covered by fire disasters.
The topic of the dissertation corresponds to the main content of the work.

3. Evaluation of the obtained scientific and scientific-applied results

It should be noted that according to the author, there is no single method for assessing the risk of forest fires, since the territory of the Republic of Bulgaria has a mountainous-forest character and has diverse natural and geographical characteristics.

Chapter one of the dissertation work is essentially introductory to the researched issues and has a staging character. The factors determining the forest fire risk are systematized. Forest protection is considered as a production-economic system with the relevant components.

In chapter two, related to improving the economic efficiency of forest fire protection, a critical analysis of the management of the forest sector in the countries neighboring the Republic of Bulgaria is carried out. The strategic, organizational and operational-tactical goals and objectives of the economic management of forests are formulated. Solutions are proposed for the three specified levels of management through a corresponding criteria system and data analysis methods. The options for choosing an alternative related to improving the economic efficiency of forest fire protection are determined.

In chapter three, the author applies the methodology of risk analysis and a statistical method for risk assessment, correctly using an appropriate mathematical apparatus. Using the method of payoff tables (matrices), the doctoral student determines and analyzes four options for investments in fire monitoring equipment, and using an appropriate criteria system justifies the most suitable option. A certain scientifically applied result is the original approach to comparing three models (alternatives) of fire-fighting helicopters, for each of which the integral measure of the effect is numerically determined.

The methodology of the study includes appropriate general scientific methods and specific methods.

The five main tasks formulated in the dissertation work and their solution lead to achieving the goal of the work.

I am not aware of any dissertation with a similar problem being developed and defended in Bulgarian science.

4. Evaluation of scientific and scientific-applied contributions.

The main scientific and scientific-applied contributions in the dissertation work consist of the following:

Scientific contributions:

- the terminology related to forest fire protection activities is systematized;
- from the standpoint of system analysis, forest protection is considered as a production-economic system with the relevant components.
- the strategic, organizational and operational-tactical goals and objectives of forest management are developed and relevant solutions are proposed through an appropriate criteria system and data analysis methods.

Scientific-applied contributions:

- the features and factors for the occurrence of forest fires in the Republic of Bulgaria are revealed;
- quantitatively justified measures are proposed to increase the economic efficiency of forest fire protection;
- methods and approaches for assessing the economic aspects of forest fire protection are proposed;

- measures are recommended to improve the regulatory framework and organizational and management practices, as well as to improve the assessment of the risk of forest fires in the country.

The author's participation of M.Sc. Yassen Tsvetkov in obtaining the scientific and scientific-applied contributions to the dissertation is undeniable.

5. Evaluation of the publications in the dissertation

The doctoral candidate has developed four publications related to the topic and content of the dissertation, two of which independently.

I have no joint publications with the author of the dissertation. I am not aware of any publications on the dissertation being cited by other authors.

6. Evaluation of the abstract

The abstract, which is 52 pages, complies with the accepted requirements for its development. The abstract correctly reflects the main points and scientific contributions of the dissertation.

7. Critical notes, recommendations and questions

I have one critical note and one recommendation regarding the dissertation.

My critical note is that in section 1.4 of the dissertation, entitled "Production and economic system and criteria for assessing protection against forest fires", the latter (i.e. the criteria) are not formulated clearly and unambiguously. My recommendation to the postdoctoral fellow is that in his further work he should develop the issue of satellite (space) control as a means of preventing forest fires.

The above critical note and recommendation do not belittle the merits of the dissertation work of M.A. Yassen Tsvetkov.

8. Conclusion

The development is a thorough completed work with scientific and scientific-applied contributions and fully meets the requirements of the Act on the Development of the Academic Staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations for its application to a dissertation for the acquisition of the educational and scientific degree "doctor". Considering the above, I believe that the dissertation work developed by mag. Yassen Tsvetanov Tsvetkov should be given a positive assessment.

Reviewer

Prof. Dr.(P. Penev)

29.05.2026